

باید نوشته شود
رئیس - آقایان حاج سیدالمحققین و
ناظم العلماء و فیوضات آن (۱۲۰۰) تومان
 که پیشنهاد کرده بودید کسر شود مسترد
 نمی دارید یا باید برای گرفت؟
حاج سیدالمحققین - مسترد
 می کنم.
رئیس - آقای آفاسیدیعقوب (۵۲۰۰)
 تومان پیشنهاد کرده اید؟
آفاسید یعقوب - مقصود این است
 مؤسسات رهنی را حذف کنند
رئیس - پس در ماده پنجم رأی می
 گیریم بمبلغ شش هزار و شصت و شصت
 تومان (۶۶۶۰) تومان
حاج میرزا عبدالوهاب -
 یک پیشنهادی هم بنده داده بودم
رئیس - تفاوت نمی کند تمام پیشنهاد
 ها یکی است
حاج میرزا عبدالوهاب -
 خیر پیشنهاد بنده راجع به فلاح بود
رئیس - پس توضیح بدهید
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده
 عرض می کنم این شبهه فلاحی که در اینجا
 نوشته شده (۲۰۴۰) تومان از ماده پنجم
 حذف شود.
مخبر - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
 با اصل مطلب مخالف نیستند و گمان
 می کنم اگر یک توضیحی داده شود
 ایشان موافق شوند شبهه فلاحی مدتی نیست
 ناسیس شده که یک اقداماتی در مملکت
 بکند و هر وقت یک موسسه تاسیس شود یک
 مدتی وضعیتش اینطور خواهد بود و در اول
 تمام اقدامات ننمود یک اقداماتی می کند و
 بعد متدرجا بیک جایی میرسد و ممکن است
 شرومش را از امروز فرض بفرمائید
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
 (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - چون
 بودجه برای یکسال است و ششماه از سال
 گذشته است بنده عرض می کنم در عرض
 این ششماه چه کرده است که بعد بکند پس
 خوب است بودجه برای ششماه بعد نوشته شود
 که از این بعد انشاءالله داخل عملیات شود
رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد
 آقای حاج میرزا عبدالوهاب یعنی (۵۲۰۰)
 تومان آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه
 میدانند قیام بفرمائید.
 (هدهه قلیلی قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای
 فتح الدوله
 (بتفصیل ذیل خوانده شد)
 بنده پیشنهاد می کنم شعبه و دایره
 تجارت و مؤسسات رهنی تجزیه شود و هلیجده
 رأی گرفته شود مقصود این است که یکدفعه
 یا ضمیمه ششصد تومان متصدی رهنی رأی
 گرفته شود یکدفعه بی ضمیمه متصدی رهنی

رأی گرفته شود.
رئیس - مبلغش را معین بفرمائید تا
 رأی بگیریم آقای کازرونی پیشنهاد جنابعالی
 راجع بچه چیز است؟
آقامیرزا علی کازرونی - اولاً
 نظر بنده این است که جمله مؤسسات رهنی
 حذف شود.
 (بعضی از نمایندگان ششصد
 تومان است و حذف شد)
کازرونی - بلی بنده اشتباه
 کردم.
رئیس - بنده هم می دانستم اشتباه
 کرده اند ۳ فقره پیشنهاد دیگر رسیده است
 یکی از آقای محمدولی میرزا بمبلغ ۴۹۸۰
 تومان و یکی هم از آقایان حاج میرزا مرتضی
 و محمد هاشم میرزا و جمعی دیگر بمبلغ
 (۶۶۶۰) تومان که کمیسیون قبول کرد و
 دیگری از آقای فتح الدوله که پیشنهاد
 کرده اند قبلاً رأی گرفته شود به همین ماده
 بضمیمه مؤسسات رهنی آقای فتح الدوله
 (اجازه)
فتح الدوله - بنده عرض می کنم
 حذف متصدی مؤسسات رهنی از این ترتیباتی
 که آقایان اظهار فرمودند جلو گیری نمیکند
 و جلو گیری از این مسائل منحصر است باین
 که یک نظام نامه از طرف وزارت فواید عامه
 پیشنهاد شود و آقایان نظریات خود را اظهار
 بکنند والا اگر امروز ما حذف متصدی
 مؤسسات رهنی را رأی بدهیم این مؤسسات
 رهنی باقی خواهد بود و ممکن است تعدیباتی
 که مردم می کنند بیشتر شود و تا همین
 اندازه هم نتواند وزارت فواید
 عامه جلو گیری کند و ممکن است
 عوض تومانی دو عباسی تومانی دو قران
 بگیرند این است که بنده معتقد متصدی
 مؤسسات رهنی عجاله باشد و آقایان نمایندگان
 رأی بدهند بعد از آنکه از طرف وزارت
 فواید عامه پیشنهادی شد آقایان هر نظری
 دارند در آن بفرمائید
مخبر - بنده اظهار آقای فتح الدوله
 تعجب می کنم چون خود بنده پس از اصفاء
 مذاکرات مجلس با آقای وزیر در این باب
 مذاکره کردم و لازم شد توضیح مزبور را
 بدهم زیرا این رأی که من می دهم یا شما
 میدید قانونیت دارد پس از دادن این رأی
 شمارسماً در مملکت مؤسسه رهنی را قائل
 می شوید در صورتی که معلوم نیست این
 مؤسسات رهنی قبلاً مطابق کدام نظام نامه
 تاسیس شده و اگر امروز این رأی را بدهید
 شما مؤسسات رهنی موجود را برسمیت شناخته -
 اید این مؤسسات رهنی نه تنها خلاف شرع
 است بلکه در هیچ نقطه دنیا یک همچو
 مؤسسات ظالم و جابری نیست در مالکی هم
 که مؤسسات رهنی را ممانعت نمی کنند و بر
 خلاف عقیده مذهبی آنها نیست ربحی را که
 قانون برای قرض معین کرده هیچوقت از

صدی پنج و صدی هفت و بالاخره خیلی که
 فوق باشد از صد نه و صد ده تجاوز نمی کند
 و هر کس بخواهد بیشتر از این ربح بان تنزیل
 بگیرد بموجب قانون حکم دزد را دارد و
 معاکمه و تنبیه می شود و شما امروز قبل از
 این که نظام نامه برای مؤسسات رهنی بشناسید
 می خواهید بموجب این ماده این مؤسسات
 رهنی فعلی را تصدیق کرده باشید
رئیس - به علاوه یک اشکال نظام نامه
 هم هست ماده هشتم اجازه نمی دهد هر مبلغی
 که دولت و کمیسیون بودجه پیشنهاد کرده
 چیزی اضافه کنیم. بالاخره دو پیشنهاد باقی
 می ماند یکی از طرف آقای محمدولی میرزا
 و یکی دیگر از طرف خود کمیسیون در واقع
 یک پیشنهاد باقی است. رأی می گیریم به
 پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا به (۴۹۸۰)
 تومان آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه
 می دانند قیام بفرمائید
 (فقط آقای محمدولی میرزا قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد. رأی می گیریم
 به (۶۶۶۰) تومان آقایانی که تصویب می
 کنند قیام بفرمائید
 (اکثر نمایندگان قیام نمودند)
محمد هاشم - مؤسسات رهنی هم
 حذف شد.
رئیس - بلی ششصد تومان باسم
 مؤسسات رهنی بود که حذف شد و همین طور
 رأی گرفتیم. از شرح ماده هم حذف خواهد
 شد ماده ششم قرائت می شود
 (آقای منتصر الملک بمضمون
 ذیل قرائت نمودند)
 مستخدمین (۴۲۷۲) تومان
رئیس - مخالفی نیست
 (گفته شد خیر)
رئیس - رأی می گیریم ماده ششم
 بمبلغ (۴۲۷۲) تومان آقایانی که تصویب
 می کنند قیام بفرمائید
 (غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده هفتم
 (بتفصیل ذیل قرائت شد)
 مدرسه رنگ رزی ۳۶۰۰ تومان
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
 موافقت؟
محمد هاشم میرزا - بلی موافقم
رئیس - آقای مستشار السلطنه
 (اجازه)
مستشار السلطنه - لایحه راجع
 برنگ رزی و قالی باقی جدیداً بکمیسیون
 فواید عامه آمده و تحت مطالعه است قبل از
 گذشتن آن لایحه تصور نمی کنم لازم باشد
 در اینجا یک اعتباری داده شود
معاون وزارت فواید عامه -
 لایحه ایست راجع بکارخانه کبریت سازی
 در طهران تقدیم می شود
 (بعضی گفتند چه بود)
رئیس - لایحه راجع بکارخانه
 کبریت سازی است جلسه آتی فردا چهار

ساعت بظهر مانده
 مدرس - چهار ساعت زیاد است سه
 ساعت و نیم معین بفرمائید
رئیس - چهار ساعت گفته می شود
 در ساعت دوونیم تشریف می آورید
 محمد هاشم میرزا - همه اینطور
 نیستند بعضی دیر می آیند
رئیس - بسیار خوب سه ساعت و نیم
 بظهر مانده دستور اولاً راپرت کمیسیون
 متکرات راجع بانضمام خلجستان بحوزه
 حکومتی قم ثانیاً راپرت کمیسیون هدلیه
 راجع بتعیین تکلیف لایحه قانونی هیئت
 منصفه ثالثاً تعیین تکلیف نمایندگان کی پور
 رضا رابعاً سئوالات
 آقا سید محمد تقی طباطبائی - تقاضا
 می کنم راپرت کمیسیون عرایض هم قرائت
 شود.
رئیس - راپرت کمیسیون عرایض هم
 ضمیمه می شود آقای حاج میرزا عبدالوهاب
 (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض
 می کنم شهریه ها که بنده عقیده نداشتم
 تصویب شد و حواله هایش هم صادر شده
 ولی مستمریات که مال فقرا و ضعیفا است
 همینطور مانده است خوب است لایحه
 مستمریات را هم جزء دستور بگذارید و
 یکی از این مطالب که جزو دستور گذارده
 شده خارج شود
رئیس - مستمریات راجع ببودجه است
 و دستور فردا را قبلاً مذاکره در امور
 متفرقه معین فرموده اید آقای سهام السلطان
 (اجازه)
سهام السلطان - راجع بمالیاتی که
 از تصویب مجلس نگذشته و در ولایت اخذ
 می شود مکرر تقاضا شد که پیشنهاد آن
 مالیاتها از طرف دولت بمجلس تقدیم شود
 ولی مدتها می گذرد و معلوم نیست کی
 تقدیم می شود و در ولایت امسال یک مالیاتی
 مجدداً گرفته می شود مثلاً یک مالیاتهای
 در عراق باسم انکور گرفته می شود که تا
 بحال سابقه نداشته و گرفته نمی شد در
 حالتی که از باغات مالیات می گیرند استعدا
 می کنم تا کیدی از طرف مقام ریاست بهیئت
 دولت بشود که تکلیف مردم در مقابل این
 مالیاتها معلوم شود
رئیس - اینها هم جزو تظلماتی است
 که در راپرت کمیسیون عرایض نوشته شده
 و در موقعی که بمجلس می آید تکلیفی معلوم
 می شود
 (مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)
جلسه ۱۳۸
صورت مشروح مجلس
یوم پنجشنبه بیست و هشتم
محرم ۱۳۴۱ مطابق ۲۹ سنبله ۱۳۰۱
 مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست
 آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید صورت

مجلس یوم چهارشنبه ۲۸ سنبله را آقای امیرناصر قرائت نمودند
رئیس - آقای حاج نصیرالسلطنه غالب با اجازه بوده اند و در صورت جلسه غالب بی اجازه نوشته شده و آقای حاج میرزا عبد الوهاب هم راجع به مستندات اظهار نمودند نه راجع به شهریه ها آقای محمد هاشم میرزا .

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - در صورت جلسه نوشته شده است که در جلسه گذشته گفته شد که مؤسسات رهنی برخلاف شرع است در صورتی که بنده خاطر ندارم چنین چیزی گفته شده باشد بلکه گفته شد این دائره در وزارت فواید عامه بجهت جلوگیری از تجاوزات این مؤسسات است و این هم مخالف با شرع انور نمی باشد آقای عمادالسلطنه اظهار کردند که در سایه این مؤسسات بعضی خلاف شرعها از قبیل گرفتن ربا و غیره میشود و گرنه چنین چیزی گفته نشد که این مؤسسات خلاف شرع است بلکه مؤسسات رهنی خیلی خوب وجود آنها هم لازم است

رئیس - آقای عماد السلطنه

(اجازه)

عمادالسلطنه - در صورت جلسه نوشته شده است که بنده باوجود مؤسسات رهنی مخالف بوده ام در صورتی که چنین نیست من گفتم بااحضاراتی که این مؤسسات بنام فواید عامه میکنند مخالف

رئیس - آقای آصف الممالک

(اجازه)

آصف الممالک - بنده راجع بدستور عرضی داشتم
رئیس - حالا موقع مذاکره در دستور نیست . راجع بصورت جلسه دیگر مخالفتی نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه با این چند فقره اصلاح تصویب شد آقای آصف الممالک .

(اجازه)

آصف الممالک - میخواستم تقاضا کنم راپورت کمیسیون عدلیه از دستور امروز خارج شود تا در کمیسیون مجدداً در آن تبادل نظر شود بعد بمجلس بیاید

رئیس - راپورت کمیسیون عدلیه راجع بقانون هیئت منصفه جزء دستور امروز بود آقای آصف الممالک تقاضا می کنند از دستور امروز خارج شود در این باب مخالفی نیست ؟

(گفته شد - خیر)

راپورت کمیسیون مبتکران راجع بانضمام خلجستان به حوزه حکومتی قم مطرح است

(آقای امیر ناصر راپورت مزبور را شرح ذیل قرائت نمودند)

کمیسیون مبتکران طرح قانونی پیشنهادی آقای آقا میرزا ابراهیم قمی

نماینده محترم قم وجهی دیگر از آقایان نمایندگان را در خصوص انتزاع خلجستان از حوزه حکومت عراق و العراق آن بعوضه قم مطرح مذاکره قرار داده و باتفاق قابل توجه بودن طرح مزبور را تصدیق و رأی دادند .

مخبر کمیسیون

حاج میرزا مرتضی

رئیس - آقای نجات

(اجازه)

آقا میرزا محمد نجات - عرضی ندارم .

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

(اجازه)

آقاسید یعقوب - موافقم

رئیس - مخالفی نیست ؟ (اظهاری

نشد) .

رأی می گیریم بمقاد راپورت کمیسیون مبتکران که انضمام حکومت خلجستان را بعوضه حکومتی قم تصویب کرده آقایانی که این طرح را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد راپورت شعبه اول است راجع به نمایندگی یور رضا قرائت

می شود

(بترتیب ذیل قرائت شد)

خبر از شعبه اول به مجلس شورای ملی راجع بعدم صلاحیت شعبه رسیدگی

بدوسیه انتخاباتی بوشهر و توابع راجع

بانتخاب آقای شیخ عبدالکریم یور رضا

شعبه اول در ضمن رسیدگی بدوسیه انتخاباتی

بوشهر و توابع بصورت مذاکرات جلسات

شعبه سابق مراجعه نموده معلوم شد که

شعبه سابق بدوسیه مزبور را تحت شور فرار

داده و در آخرین جلسه خود با اکثریت

صحت انتخاب آقای محمود پور رضا را تصدیق

کرده اند لذا این شعبه خود را برای

رسیدگی در این موضوع صالح نمیداند

(سید محمد تدین)

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم

رئیس . راجع بچیز مخالفید ؟

آقاسید یعقوب - راپورتی را که شعبه

اول داده است که نمایندگی پور رضا صحیح

است با آن مخالفم

(همه هم نمایندگان)

آقا سید یعقوب - تکلیف بنده

چیست ؟

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بقدری همه می

کنند که نمی گذارند من حرف بزنم . اول

مسئله که مجلس همیشه باید در نظر داشته

باشد این است که قوانین خود را مقدس

بشمارد و به قوانینی که سابقاً از مجلس

گذشته عمل کنند و مسلماً هم بمینطور است

ما و کلا که قسم خورده ایم و بقول شاهزاده

تصدیق کرد و همچنین تصدیق کرد که ما باید از قانون اساسی باقیمانده را که از قانون اساسی ما ملازم کرده است قوانینی را که از مجلس می گذرد واجب الاطاعه و الرعايه بدانیم

و علاقه مند باشیم که دولت و ملت آن قوانین را اجراء کنند تا در سایه آن قانون مایه سعادت و ترقی خود نائل شویم پس مادامی که ما مواظبت از قانون نکنیم و خدای

نخواستہ اطاعت قانون را نکنیم و این تکلیف را از خودمان برداریم مسلماً قوانین از بین رفته و از درج بهارستان بیرون میروند .

محمد هاشم میرزا - بنده سوال نظامنامه دارم
رئیس - بگذارید نطقشان تمام شود بعد شما صحبت کنید

آقاسید یعقوب - گمان می کنیم حضرت والا خیلی عجول هستند زیرا بنده بمقام ریاست که حافظ نظامنامه اند عرض کردم مخالفتم و تکلیف خودم عمل کردم و مخصوصاً مجدداً آقای رئیس سؤال فرمودند با چه چیز مخالفی عرض کردم با تصدیق نمایندگی یور رضا و فرمودند مخالفتم را بیان کنم . . .

محمد هاشم میرزا - اغضار نظامنامه داشتم خواستم عرض کنم
آقاسید یعقوب - اجازه بخواید

بعد صحبت کنید مقصود بنده هم توجه دادن ذهن آقایان است به قانون انتخابات در قانون انتخابات صریحاً می نویسد یعنی یک شرایطی است در منتخب و یک شرایطی است در منتخب و قانون ما هم فارسی است و هیچ اشکالی ندارد عباراتش صریح الدلاله و قاطع المعنی که ابدأ تغییر بردار نیست

می نویسد منتخب یعنی آن کسیکه حق دارد سیاست مملکت را در دست بگیرد و حق دارد از طرف ملت بیاید اینجا قانون برای ترقی و سعادت مملکت و ملت وضع کند باید دارای سی سال باشد و این ماده صریح قانون است .

ماده شش که شرایط انتخاب شوند . گان را می نویسد می گوید و کیل مسلمان باید مسلمان باشد با سواد باشد سن او کمتر از سی سال و زیاده از هفتاد سال نباشد

ما صحت انتخاب بوشهر را هیچ نمی توانیم اشکال کنیم برای اینکه بوشهر و ننگستان دوستانه و بعضی بنادر دیگر که جزء آنجا است دو نفر نمایندند دارد که یکی از آنها آقای آقا میرزا علی کازرانی است که حاليه اینجا هستند و یکی بعد از ایشان است و مجلس با اکثریت

بلکه باتفاق صحت نمایندگی آقا میرزا علی کازرانی را تصویب کرده و گفتند بدوسیه انتخاباتی آنجا صحیح است و آقا میرزا علی کازرانی هم جزء نمایندگان و در رأی دادن موافقت و مخالفت با ما شریک شدند

و حالا قریب چهارده یازده ماه است که هم شریف خودشان را در مجلس در وضع قوانین صرف می نمایند پس مجلس بدوسیه انتخاباتی آنجنم نظار مرکزی بوشهر را

بست و چهار سال ندارد و سی سال دارد !! خیر چنین نیست بموجب قانون هفت نفر

اعضاء صحیح القول آنجنم نظار بوشهر که صحت قول آنها در موقع تصویب اعتبار نامه آقا میرزا علی کازرانی تصدیق شد متفقاً تصدیق کرده اند پور رضا که بعد از آقا میرزا علی کازرانی حائز اکثریت است دارای شرایط انتخاب شدن نیست و باید بعد از او کسی که حائز اکثریت نسبی است بوکالت برقرار شود و این مسئله سابقه

هم دارد و ما اینجا و کلانی داریم که دارای اکثریت نسبی شده اند حالا چه شده است که ما بیائیم یا فشاری کنیم در صورتی که شعبه اول هم از گردن خودش رد کرده ه شعبه سوم محول کرده و در شعبه سوم هم از دوازده نفر فقط چهار پنج نفر رأی داده اند در این صورت ما چه طور می توانیم قانوناً دیانتاً و امانتاً حق شیخ عبدالکریم را از این بیبریم و حال آنکه قانون دیانت صحبت

تصدیق کرد و همچنین تصدیق کرد که ما باید از قانون اساسی باقیمانده را که از قانون اساسی ما ملازم کرده است قوانینی را که از مجلس می گذرد واجب الاطاعه و الرعايه بدانیم

و علاقه مند باشیم که دولت و ملت آن قوانین را اجراء کنند تا در سایه آن قانون مایه سعادت و ترقی خود نائل شویم پس مادامی که ما مواظبت از قانون نکنیم و خدای

نخواستہ اطاعت قانون را نکنیم و این تکلیف را از خودمان برداریم مسلماً قوانین از بین رفته و از درج بهارستان بیرون میروند .

محمد هاشم میرزا - بنده سوال نظامنامه دارم
رئیس - بگذارید نطقشان تمام شود بعد شما صحبت کنید

آقاسید یعقوب - گمان می کنیم حضرت والا خیلی عجول هستند زیرا بنده بمقام ریاست که حافظ نظامنامه اند عرض کردم مخالفتم و تکلیف خودم عمل کردم و مخصوصاً مجدداً آقای رئیس سؤال فرمودند با چه چیز مخالفی عرض کردم با تصدیق نمایندگی یور رضا و فرمودند مخالفتم را بیان کنم . . .

محمد هاشم میرزا - اغضار نظامنامه داشتم خواستم عرض کنم
آقاسید یعقوب - اجازه بخواید

بعد صحبت کنید مقصود بنده هم توجه دادن ذهن آقایان است به قانون انتخابات در قانون انتخابات صریحاً می نویسد یعنی یک شرایطی است در منتخب و یک شرایطی است در منتخب و قانون ما هم فارسی است و هیچ اشکالی ندارد عباراتش صریح الدلاله و قاطع المعنی که ابدأ تغییر بردار نیست

می نویسد منتخب یعنی آن کسیکه حق دارد سیاست مملکت را در دست بگیرد و حق دارد از طرف ملت بیاید اینجا قانون برای ترقی و سعادت مملکت و ملت وضع کند باید دارای سی سال باشد و این ماده صریح قانون است .

ماده شش که شرایط انتخاب شوند . گان را می نویسد می گوید و کیل مسلمان باید مسلمان باشد با سواد باشد سن او کمتر از سی سال و زیاده از هفتاد سال نباشد

ما صحت انتخاب بوشهر را هیچ نمی توانیم اشکال کنیم برای اینکه بوشهر و ننگستان دوستانه و بعضی بنادر دیگر که جزء آنجا است دو نفر نمایندند دارد که یکی از آنها آقای آقا میرزا علی کازرانی است که حاليه اینجا هستند و یکی بعد از ایشان است و مجلس با اکثریت

بلکه باتفاق صحت نمایندگی آقا میرزا علی کازرانی را تصویب کرده و گفتند بدوسیه انتخاباتی آنجا صحیح است و آقا میرزا علی کازرانی هم جزء نمایندگان و در رأی دادن موافقت و مخالفت با ما شریک شدند

و حالا قریب چهارده یازده ماه است که هم شریف خودشان را در مجلس در وضع قوانین صرف می نمایند پس مجلس بدوسیه انتخاباتی آنجنم نظار مرکزی بوشهر را

بست و چهار سال ندارد و سی سال دارد !! خیر چنین نیست بموجب قانون هفت نفر

اعضاء صحیح القول آنجنم نظار بوشهر که صحت قول آنها در موقع تصویب اعتبار نامه آقا میرزا علی کازرانی تصدیق شد متفقاً تصدیق کرده اند پور رضا که بعد از آقا میرزا علی کازرانی حائز اکثریت است دارای شرایط انتخاب شدن نیست و باید بعد از او کسی که حائز اکثریت نسبی است بوکالت برقرار شود و این مسئله سابقه

هم دارد و ما اینجا و کلانی داریم که دارای اکثریت نسبی شده اند حالا چه شده است که ما بیائیم یا فشاری کنیم در صورتی که شعبه اول هم از گردن خودش رد کرده ه شعبه سوم محول کرده و در شعبه سوم هم از دوازده نفر فقط چهار پنج نفر رأی داده اند در این صورت ما چه طور می توانیم قانوناً دیانتاً و امانتاً حق شیخ عبدالکریم را از این بیبریم و حال آنکه قانون دیانت صحبت

وامانت این حق را بمانداده است بجهت اعتبار ما این حق را پامال کنیم ، مادر اینجا قسم یاد نموده ایم حالا چه طور بیائیم برخلاف قسم رفتار نمائیم ، این عقاید بنده است اینهم بدوسیه است و برهبریک از آقایان محترم هم مسئله مشتبه است ممکن است بدوسیه و تلگرافات مراجعه نموده آنها را مطالعه نمایند تا مطلب معلوم و عرایض من واضح شود من نمی گویم

پور رضا صلاحیت ندارد می گویم بعد بلوغی که در قانون انتخابات معین شده رسیده است و سنش کمتر از سی سال می باشد چون بعد بلوغ رسیده است با اینجهت این مقام باو نرسند و توهینی هم نکردم که خدای

نخواستہ بمقام تجدید او بر بخورد می گویم بعد بلوغ رسیده اگر کسی هم اشکال دارد این بدوسیه است و اینهم اعضاء شعبه هستند بنده هم مخالفم و حاضر هستم که جواب آقایان را بدهم

محمد هاشم میرزا - بنده اشکال نظام نامه دارم
رئیس - بفرمائید

محمد هاشم میرزا - عرض می کنم در اینجا نوشته است که شعبه سابق راپورتی داده راپورت شعبه سابق که خوانده شد اگر این راپورت را بمنزله راپورت شعبه سابق یعنی راپورت صحت انتخابات ایشان می دانند وقتی يك مخالف پیدا شد بجلسه بعد معلوم شود بنده ملتفت نمی شوم مطابق کدام ماده قانون آقای آقا سید یعقوب بنده اعتراض کردند بنده خود را معنی می دانم

رئیس - باید معین شود این شعبه باید راپورت بدهد یا شعبه سابق

محمد هاشم میرزا - مقصودم این بود موضوع شدند

رئیس - بریز روز عرض کردم آقای آقا سید یعقوب همیشه از موضوع خارج می شوند

آقا سید یعقوب - بنده اجازه میخواهم توضیح بدهم شاهزاده محمد هاشم میرزا بن اعتراض می کند حضرت تعالی هم که تصدیق می کنید دیگر بیرون جان از دست او در نمی برم

رئیس - آقای نظام الدوله (اجازه)

نظام الدوله - بنده راجع باین قضیه از آقای مغربی خواهم سئوالی بکنم

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - بنده هم همین اشکالی را که شاهزاده محمد هاشم میرزا فرمودند می خواستم فرض کنم که حضرت تعالی جواب فرمودید و تکلیفش معین شد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - همین قسم که اینجا صحبت شد و آقای رئیس هم اجازه فرمودند این شعبه حق رسیدگی راپورتش سلب کرده و گفته است چون در شعبه سابق بمجلس راپورت بدهد و از خودش هیچ اظهار عقیده نکرده البته در صورتی که شعبه سابق يك رائی داده باشد شعبه فعلی نمی تواند دیگر داخل در رسیدگی باشد

عقیده دارم که همان راپورت شعبه سابق را مخبر یا منشی بمجلس بیاورد و مطرح شود .
رئیس . آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده همانطوری که صحبت شد داخل در اصل قضیه نمی شوم ولی چون رئیس شعبه هستیم که این راپورت را تقدیم داشته است باید توضیح بدهم وقتی که شعبه را منعقد کردیم خواستیم بدوسیه این امر مراجعه کنیم يك نفر از اعضاء شعبه که در شعبه سابق هم عضو بودند اظهار داشتند که ما صلاحیت

رسیدگی باین امر را نداریم زیرا در شعبه قبل که صورت مجلس هم این است (کتابچه ارائه دادند) و از برای آقایان می خوانم و در وقتی که شعبه این رأی را داده موعدش منقضی نشده بود و در جلسه دهم قبل از ظهر چهارشنبه یازدهم رجب مطابق ۲۴ حوت صورت مجلس را در جلسه رسمی خودشان نوشته اند و يك رأی استیضاح کرده اند پس دیگر این اعتبارنامه حق ندارد شعبه ما بیاید و ما صلاحیت رسیدگی

آنرا نداریم و مخبر آن شعبه باید راپورت شعبه خود را بمجلس تقدیم نماید و بر طبق آن موافق و مخالف صحبت می کنند و تکلیف معلوم می شود و برای این مطلب بنظامنامه هم رجوع کردیم دیدیم چنین حقی بیاداده نشده است که داخل رسیدگی باین مطلب بشویم این بود که قرار شد بنده و یک نفر دیگر که آقای صدر الاسلام بودند خدمت آقای رئیس شرفیاب شده و کسب تکلیف

بکنیم که آیا موافق نظامنامه که ایشان بنظامنامه را در نظر دارند چون عمل فرموده اند ما صلاحیت رسیدگی را مجدداً داریم یا نه ؟ ایشان فرمودند در صورتی که صورت مجلس نوشته شده ورأی هم داده شده است باید بمجلس راپورت داده شود این بود که ما هم بمجلس راپورت دادیم و چون چند روز قبل آقای رئیس یاد آوری می فرمودند که فلان شعبه کارش عقب مانده ما خواستیم بمجلس اطلاع بدهیم که شعبه اول اگر يك سال و نیم دیگر هم طول بکشد در این موضوع نمی تواند رأی بدهد و این شعبه دیگر حق ندارد و وظیفه شعبه قبل بوده با اینجهت شعبه اول مسئول عقب افتادن اعتبار نامه نمی باشد زیرا شعبه قبل در جلسه دهم بتاریخ یازدهم رجب مطابق بیست و چهارم حوت رأی خودش را داده است و بمقیده بنده این موضوع هیچ قابل مذاکره نیست این يك اطلاعی است که بمقام ریاست

سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

هر چه هم نتیجه رأی اکثریت شد مطاع است با اینجهت گمان می کنم دیگر موضوعی از برای مذاکره نمی ماند عقیده بنده این است که مخبر این شعبه که مخبر شعبه سابق هم هست راپورت شعبه را نوشته بمجلس تقدیم نماید تا آقایان هم بطور موافق و مخالف اظهار عقیده نموده و مجلس رأی بدهد

رئیس - برای اینکه از موضوع خارج نشویم موضوع را این طور قرار می دهیم مذاکرات در این است که این شعبه باید راپورت بدهد یا شعبه سابق

آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - همان طور که آقایان فرمودند بنظامنامه و جریانی که تا امروز معمول بوده این قضیه را پیش بینی نکرده است به عقیده بنده گذرانند يك اعتبار نامه فقط دادن راپورت است شعبه سابق و شعبه فعلی هیچکدام راپورتی بمجلس تقدیم ننموده اند و این قضیه ناتمام است و تصور می کنم موضوعی که مختلف

قیه است همان مسئله سن است و این قضیه را اگر زودتر تعقیب نکنیم شاید ده یازده روز دیگر مدت شعبه اول هم تمام شود و باز بتأخیر نبینند بنده عقیده ام این است که چون مخبر این شعبه و شعبه سابق یکی است باید مخبر راپورت خودش را بمجلس بیاورد ولی نظریه شعبه فعلی را باید ملاحظه کرد چون صلیبات شعبه سابق ناتمام است و همین شعبه اول که این راپورت داده باید راپورت جامع تری تهیه نماید و ایرادات آن را مشروحاً در راپورت بنویسند و تقدیم مجلس نمایند تا در آن خصوص مذاکره شود

پیشنهادی هم تقدیم مقام محترم ریاست نموده ام که پیش از این وقت مجلس را تضییع نکنم

رئیس - این پیشنهاد جناب عالی مشکل کشایی نمیکند زیرا می نویسد شعبه مربوطه اما معلوم نیست مقصود شما راپورت کدام شعبه است .

مستشار السلطنه - مقصود شعبه فعلی است .

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - انتخاب پور رضا مصادف با مشکلاتی شده شعبه اول که رأی امتناع داده بعد چون آقای مخبر شعبه رأی داده اند باین واسطه راپورت آنرا بمجلس تقدیم نکرده اند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند شعبه بعد هم صلاحیت نداشته که در موضوع انتخاب او داخل مذاکره شود و موقوف بود و موقوف بود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

در اینکه پور رضا برای وکالت صلاحیت دارد یا نه ؟ باید در هر صورت مطلب در این جلسه یا جلسه بعد مطرح مذاکره شود

تدین - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

تدین - بنده هم در شبهه سابق و هم در شبهه حالی که مدت آن هنوز منقضی نشده مخبر بوده ام شبهه سابق پس از اینکه چندین جلسه تشکیل داد و مذاکرات زیادی در این خصوص کرد و یک اطلاعاتی هم از خارج تحصیل کرد که تمام مدارک آن آلمان در دو سه موجود است بالاخره بطوری که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار کردند در جلسه اخیر شبهه مذاکرات را کافی دانست و بصحت انتخاب یور رضا رأی داد همه اعضا حاضر شبهه در آن جلسه نه نفر بودند و کلیه اعضا شبهه دوازده یا سیزده نفر بودند رأی مخفی هم گرفته شد از نه نفر همه حاضر در آن روز امتناع دادند که یکی از آن دو نفر هم خود بنده بودم دو نفر هم رأی مخالف دادند و پنج نفر دیگر رأی موافق و مطابق نظامنامه داخلی اکثریت شبهه رأی داده اند که یور رضا منتخب است بنده در همان جلسه عرض کردم که چون هیچک از دلایل طرفین نتوانسته است بنده را قانع و متقاعد کند با بر این یک عقیده ثابتی نداشته و حالت تردیدی دارم و نیز عرض کردم که اگر رایورث شبهه بمجلس برود چون رأی ثابتی ندارم نمیتوانم از عقیده اکثریت اعم از اینکه برله باشد یا بر علیه دفاع کنم بهترین است یکی از آقایان موافقین را بصحت مخبری انتخاب کنید تا از عقیده شبهه در مجلس دفاع کند و ما این اعضا آقایان دیگری هستند که این کار از آنها ساخته است شاید در این بین حالت تردید بنده هم رفع شود این بود که مسئله موکول بجلسه بعد شد و دیگر جلسه تشکیل نشد و چون این شبهه هم مطابق اظهاراتی که شد نمی توانست رأی شبهه سابق را رد کند و انجام این امر فقط از وظایف مجلس است لذا رفع صلاحیت از خود کرده ولی در همین حال بنده موافقم که همان شبهه اول این وظیفه را باید انجام بدهد و رایورث خود را تقدیم مجلس کرده تا مجلس هم رأی خودش را بدهد.

رئیس - آقای کازرانی (اجازه)

آقای میرزا علی کازرانی - گمان می کنم مطلب خیلی اشکال ندارد زیرا ما هیچ دلیلی برای نسخ رأی شبهه سابق در دست نداریم و همان رأی بحالت اعتبار

خود باقی است و بایستی همانطور که قانون می گوید رایورث آن بمجلس بیاید تا موافق و مخالف حرف بزنند از این جهت عقیده بنده هم همان است که آقای تدین فرمودند و حرف زدن بیش از این را اسباب تضییع وقت مجلس می دانم.

رئیس - مذاکرات کافی است؟

مدرس - رأی محکمه دومی همیشه مناسبت اعتبار است نه رأی محکمه اول و چون این مسئله سابقه پیدا می کند باید امروز حل شود

رئیس - آقای ملک الشعراء (اجازه)

ملک الشعراء - بنده گمان نمیکنم این مسئله محتاج مذاکره زیاد باشد و همانطور که اظهار شد بایستی آقای تدین مخبر شبهه سابق که در این شبهه اخیر هم عضویت داشته و مخبر بوده اند رایورث خودشان را بمجلس داده در همان روز عقیده شبهه را اظهار کنند نظر بعللی که گفته شد مخبر یا تملل ورزیده یا صلاح ندانسته و این کار را نکرده است حالا هیچک از همل قضیه مربوط بما نیست و هر ساعت که ما بخواهیم باینکار رسیدگی کنیم مطابق قانون ناچاریم برایورث آن شبهه که حق رأی دادن را داشته رسیدگی کنیم زیرا شبهه مزبور برخلاف قانون رأی نداده بلکه در دست قانونی خود رأی داده است و مخبر شبهه هم باید یک رایورثی تهیه کند و بمجلس بیارد برای شبهه هم قابل استیناف نیست و تأخیر در تقدیم رایورث هیچوقت رأی یک شبهه را متزلزل نخواهد کرد و نظامنامه موجود هم اشاره در این باب نمی کند که اگر یک رأی بتأخیر افتاد آن رأی از قوت و اعتبار خود می افتد باین جهاتی که عرض شد شبهه بعد حق مداخله در این امر را نداشته چنانچه مداخله هم نکرده است و عقیده بنده این است که مخبر شبهه سابق باید ولاتلی که برصحت انتخاب پور رضا اقامه شده ذکر کنند بعداگر خودشان عقیده ثابتی نداشتند و نخواستند دفاع کنند مختارند آن وقت موافقین البته دفاع خواهند کرد در حال رأی شبهه بقوه خود باقی است و تأخیر رایورث هم هیچگاه باعث تزلزل آن رأی نخواهد شد و آن رأی بضمیمه صورت مجلس و سایر مدارک باید بمجلس بیاید و در اینجا رأی گرفته شود

تدین - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید

تدین - آقای ملک الشعراء در ضمن بیاناتشان بطور تردید فرمودند که مخبر یا تملل کرده ...

ملک الشعراء - عرض کردم تملل یا عدم مشروع لاعلی - تدین - تملل یا عدم مشروع لاعلی -

التعمین شامل همه است در حال بنده تملل نکردم و هیچ قانونی در دنیا مخصوصاً قوانین موضوعه و نظامات داخلی ما کسی را که مخبر بوده مجبور نمی کند که استعفا ندهد بنده باید از عقیده شبهه مدافعه کنم بسیار خوب حاضرم ناقل الصوت شده و تمام مذاکرات شبهه را در اینجا نقل کنم ولی نسبت به یک چیزی که بنده عقیده ندارم چطور می توانم شخصاً دفاع کنم این چه توقعی است که شما از من دارید؟

البته نسبت به چیزی که عقیده دارم حاضرم کامل دفاع کنم ولی عرض کردم در این مورد دلایل طرفین هیچکدام بنده را قانع نکرد و بهمین ملاحظه در شبهه هم به آقایان عرض کردم من چون حالت تردیدی دارم نمیتوانم مخبر باشم و مدافعه کنم بنابراین خوب است دیگر برای باین سمت معین فرمائید و تصور نمی کنم در این امر تمللی شده باشد در همین حال عرض کردم حاضرم رایورث شبهه را بدهم و معین آن صورت جلسه را نوشته و تقدیم کنم بعد بنده اینجا بنشینم و جناب عالی و سایرین که موافقید دفاع فرمائید - این حاق واقع و حقیقت مسئله است و خیال پرده پوشی هم ندارم

رئیس - رأی می گیریم به کفایت مذاکرات

(بعضی گفتند مذاکرات کافی نیست)

رئیس - رأی می گیریم معلوم میشود آقایانی که مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمائید

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - معلوم می شود مذاکرات کافی است - آقای مستشار السلطنه پیشنهاد کرده اند قرائت میشود رأی میگیریم (بشرح ذیل قرائت شد)

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی چون هیچک از دو شبهه رایورث قطعی و معمولی را نداده اند لازم می دانم رایورث جامعی شبهه مربوط تهیه نموده و طبع و توزیع شود تا مجلس بتواند بطور کافی اطلاع بهم رساند سپس در جلسه آینده تکلیف آن معلوم شود مستشار السلطنه رئیس - عرضشان از شبهه مربوطه شبهه حالی است (خطاب بمستشار السلطنه) توضیحی دارید بدهید.

مستشار السلطنه - مختصراً عرض می کنم وظیفه شبهه در رسیدگی بدو سه اعتبارنامه فقط دادن رایورث است و تا رایورث نداده وظایف او ناتمام است و چون عملیات آن شبهه ناتمام مانده و مدت منقضی شده شبهه بعد باید عملیات را از سر بگیرد و رایورثش را بدهد و برای اینکه وقت مجلس تلف نشود بنده متقدم بطوریکه معمول هم بوده شبهه عملیات خودش را نموده و رایورث خود را تهیه و طبع و توزیع کرده بمجلس بدهد تا بنظر نمایندگان رسیده

مطالعات بشود تا در جلسات بعد رأی قطعی در آن گرفته شود.

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - همانطور که مخبر محترم آقای تدین فرمودند بنده هم عرض کردم شبهه قبل رایورث خود را قبل از مانوتته و صورت مجلس هم حاضر است ولی چون مخبر جزء منتعین بوده است پای صورت مجلس را امضاء نکرده اند ولی شبهه ذیل آنرا امضاء نموده است و برای اینکه شبهه یک مخبر دیگری انتخاب کند لازم بود جلسه دیگری تشکیل گردد ولی جلسه و شبهه تشکیل نشده تا مدت شبهه منقضی شده بنابراین امر واقع شده یعنی حکمت و فضیلت گفته شده مثل اینکه شبهه جاری شده ولی کاغذ کم شده و ازین رفته ولی بواسطه کم شدن کاغذ معامله متزلزل نمی شود زیرا همان وقت که صیغه خوانده شد معامله واقع گشت و حالا برای حل قضیه ممکن است کاغذ دیگری نوشته شبهه هم با اکثریت رأی داده امضاء رئیس شبهه هم در ذیل صورت مجلس هست ما هم برای اینکه محکمه استینافی برای شبهه قائل نشده باشیم این بود که مبادرت باین امر کردیم زیرا در غیر اینصورت بیم این میرفت که این مسئله یک سابقه شده و همه روزه برای شعبات و کمیسیونها تجدید بشود و حالا هم مقتضی است همان رایورث نوشته شده و بمجلس بیاید آنوقت هر کس موافق است اظهار موافقت کند و هر کس مخالف است مخالفت کند تا مطلب شود این شرح قضیه است و در اصل قضیه هم بعد عقیده خود را عرض خواهم کرد یک سؤال هم می خواهم بکنم و آن این است که اگر در شبهه بینیم کاری عقیده من است آیا میتوانم استعفا بکنم یا نمیتوانم؟ زیرا اگر بشود استعفا کرد اعضا شعبات حاضر نمی شوند و فلان مطلب هم بطور می ماند برای شبهه بعد وقتی که ماند بشبه دیگر شبهه دیگر هم هم بطور مسامحه میکند و بالاخره تا آخر دوره مجلس رایورثش داده نمیشود بنابراین این گمان می کنم در اصل قضیه هیچ تفاوتی پیدا نمی شود زیرا اگر من موافق باشم دیگری مخالف است یا بالعکس پس اصل قضیه این است که یک مطلبی که در شبهه طرح شده رایورثش بجهت ترتیب باید تقدیم مجلس شود این است که بنده این پیشنهاد را چندین قابل توجه نمی دانم

رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای مستشار السلطنه آقایانی که پیشنهاد ایشانرا قابل توجه می دانند و رایورثش را بدهد و برای اینکه وقت مجلس تلف نشود بنده متقدم بطوریکه معمول هم بوده شبهه عملیات خودش را نموده و رایورث خود را تهیه و طبع و توزیع کرده بمجلس بدهد تا بنظر نمایندگان رسیده

پیشنهاد می کنم که شبهه حالیه کاملاً رسیدگی کرده رایورث بدهد

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - بنده نظر بعالیه ندارم نظر بسابقه دارم اگر یک مسئله را حالا اینجا رأی بدهند این سابقه می شود بنده عرض می کنم حکم چه چیز است؟ چون شبهه محکمه است حکم این است که شخص عقیده خود را بنویسد تا حال (راجع بحکم را هم که آقای مدرس فرمودند همان تضعیف شفاهی حکم است و رأی که در شبهه می دهند همان حکم است که بعد ابلاغ می شود.

رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - بنده نفهمیدم چرا آقایان پیشنهاد آقای رئیس را در بدو امر نپذیرفتند که در خارج یک قدری در این امر مطالعه کنند و حالا قریب یکساعت است که ما مشغول مذاکره هستیم آقایان تصدیق میکنند که این مسئله قانونی است الان نمیدانم برای شبهه حاضر قائل هستیم یا نه زیرا چنانچه گفته شد استیناف از رأی شبهه سابق جایز نیست از آنطرف تردید دارند آیا شبهه سابق مراحل کافیه را صادر شد لازم اش این است ابلاغ شود و اگر ابلاغ نشده حکم از حکمیت نمی افتد باینجهت بود که بنده یکی از اعضا شبهه بودم گفتن من نمی توانم رسیدگی کنم زیرا حق آن شبهه سابق است و هر چه نظرشان باشد حق باطل باید ابلاغ نمایند

رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای مدرس ...

مدرس - بنده مقصودی نداشتم مقصودم سؤال بود حالا چون کسی جواب بنده را نداده باینجهت پیشنهاد خود را مسترد می دارم

محمد هاشم میرزا - اجازه بفرمائید تا جواب ایشانرا بدهم

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای حاج امین التجار رسیده است قرائت می شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم رایورث رأی شبهه سابق بمجلس بیاید در مجلس قبول یا رد شود.

محمد هاشم میرزا - محتاج به پیشنهاد نیست.

رئیس - پیشنهاد آقای حاج امین التجار این است که شبهه سابق رایورث خود را نوشته بمجلس بفرستد اگر توضیحی دارید بفرمائید.

حاجی امین التجار - خیر عرضی ندارم.

آقای میرزا ابراهیم قمی - اجازه میفرمائید توضیح بدهم.

رئیس - بفرمائید.

آقا میرزا ابراهیم قمی - بطوریکه آقای تدین اظهار کردند خودشان حاضر هستند این رایورث را بنویسند و بمجلس بیاورند و دلایل طرفین را اظهار کنند و اگر ایشان این کار را بکنند و این قضیه در مجلس حل شود بهتر است و همانطور هم که فرمودند موافقین مدافعه می کنند و گمان نمیکنم محتاج بمدافعه مخبر باشد و قضیه حکم را هم که آقای مدرس فرمودند همان تضعیف شفاهی حکم است و رأی که در شبهه می دهند همان حکم است که بعد ابلاغ می شود.

رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - بنده نفهمیدم چرا آقایان پیشنهاد آقای رئیس را در بدو امر نپذیرفتند که در خارج یک قدری در این امر مطالعه کنند و حالا قریب یکساعت است که ما مشغول مذاکره هستیم آقایان تصدیق میکنند که این مسئله قانونی است الان نمیدانم برای شبهه حاضر قائل هستیم یا نه زیرا چنانچه گفته شد استیناف از رأی شبهه سابق جایز نیست از آنطرف تردید دارند آیا شبهه سابق مراحل کافیه را صادر شد لازم اش این است ابلاغ شود و اگر ابلاغ نشده حکم از حکمیت نمی افتد باینجهت بود که بنده یکی از اعضا شبهه بودم گفتن من نمی توانم رسیدگی کنم زیرا حق آن شبهه سابق است و هر چه نظرشان باشد حق باطل باید ابلاغ نمایند

رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای مدرس ...

مدرس - بنده مقصودی نداشتم مقصودم سؤال بود حالا چون کسی جواب بنده را نداده باینجهت پیشنهاد خود را مسترد می دارم

محمد هاشم میرزا - اجازه بفرمائید تا جواب ایشانرا بدهم

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای حاج امین التجار رسیده است قرائت می شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم رایورث رأی شبهه سابق بمجلس بیاید در مجلس قبول یا رد شود.

محمد هاشم میرزا - محتاج به پیشنهاد نیست.

رئیس - پیشنهاد آقای حاج امین التجار این است که شبهه سابق رایورث خود را نوشته بمجلس بفرستد اگر توضیحی دارید بفرمائید.

حاجی امین التجار - خیر عرضی ندارم.

اقتصادی است و بالاخص یکی از وسائل حصول این مقصود استخراج منابع ثروت تحت الارضی بوسیله شرکتهای خارجی و استفاده از واریع طبیعی مملکت است در اولین قدم اجرای این مقصود دولت موضوع استخراج معادن نطف شمال را مورد توجه قرارداد متجاوز از یکسال است درواشنگتن با استاندار اوایل کمیانی و از چندی قبل در طهران باسینکرا کپاریش کمیانی مذاکره کرده پیشنهاداتی از هر دو کمیانی دریافت و بلافاصله پس از تهیه هر دو پیشنهاد از مجلس تقاضا نمود کمیونی از آقایان نمایندگان معین و با مشارکت دولت پیشنهادهای مزبور را تحت مذاقه و مطالعه قرار دهند تا هر کدام بیشتر مقرون بصلاح و صرفه مملکت باشد از طرف دولت رسماً بمجلس پیشنهاد بشود این بود که کمیسیون خاصی در مجلس تشکیل و در اطراف قضیه مطالعات دقیق بعمل آمد لیکن چون ممکن بود اتخاذ تصمیم قطعی در کمیسیون بطول انجامد و از طرف دیگر اهمیت موضوع مستلزم تسریع خاتمه امر بود و بملازماتی در اطراف قضیه منتشر می گردید که مناسبتر بود اتخاذ تصمیم قطعی را دولت از مقام محترم مجلس تقاضا نماید این بود که در ضمن لایحه مخصوصی هر دو پیشنهاد رسماً بمجلس تقدیم شد تا هر کدام بتصویب مجلس برسد بموقع اجراء گذاشته شود متأسفانه اتفاق این ترتیب بنا بر نظامات داخلی مجلس موافقت ننموده پیشنهاد های مزبور تا نایب رجوع بدولت گردید اینک دولت در مقابل نظریه مجلس هورای ملی خود را مواجه باینک مسئولیت بزرگی می داند که اولاً در تقدیم این پیشنهاد لازم وقت را در حفظ منافع و مصالح مملکت بعمل آمده رویه را اتخاذ نماید که کاملاً مقید بانجام مقصود و قابل قبول باشد تا نایب چون مدتی است انجام این امر بتعمیق افتاده و تأخیر آنرا بجهاتی دولت مقتضی نمی دانند این است که بقورت پیشنهاد ضمیمه را تهیه و بمجلس شورای ملی تقدیم می دارد و تقاضای کند بدون فوت وقت مورد توجه نمایندگان محترم واقع شده تصویب آنرا اعلام فرمائید.

ضمناً توضیح می نمایم که چون پیشنهادهای مختلفی از کمیانی ها رسیده بود که هر یک دارای مزایا و محسناتی بوده دولت در تهیه این پیشنهاد با کمال دقت مواد پیشنهادهای مختلفه را سنجیده هر یک را مفید تر و نافع تر می دانست اختیار در این پیشنهاد ضمیمه نموده بطوریکه نمی توان تصور نمود که این پیشنهاد حاوی تمام مواد هر یک از این پیشنهادهای مختلفه بوده و یا از مواد مفیده هر یک از این پیشنهاد های سابق هاری باشد و در واقع پیشنهاد ضمیمه نه مطابق پیشنهاد کمیانی استاندار و نه موافق کمیانی سینکرا است بلکه یک پیشنهادی است که رأساً و مبتکراناً از طرف دولت تهیه شده و پس از تصویب بمجلس شورای ملی عین آن بهر دو کمیانی مراجعه خواهد شد و هر کدام پیشنهاد مزبور را پذیرفتند امتیاز بآن کمیانی اعطاء خواهد گردید و چنانچه هر دو کمیانی حاضر برای قبول آن شدند می شود امیدوار است در این موقع که مملکت از حیث وضعیت اقتصادی فوق العاده دچار بحران و عسرت است و متأسفانه برای بکار انداختن منابع طبیعی مملکت بسرمايه های داخلی دسترسی نیست آقایان نمایندگان محترم باینک نظر عمیق موضوع فوق را مورد توجه قرار داده در اسرع اوقات بتصویب پیشنهاد مزبور اقدام و مسامی دولت را در سرعت انجام و حسن ختام امر تأیید فرمائید

محمد هاشم میرزا - اجازه میفرمائید؟

رئیس - راجع بچه مطلب است؟

محمد هاشم میرزا - راجع به عملیات کمیسیون سئوالی داشتم و میخواستم ببینم کمیونی که در اینجا نوشته بودند که در مجلس بوده آیا رایورث آنهم بما داده می شود که بتوانیم با اطلاع کامل داخل مذاکره بشویم یا خیر؟ باید خودمان از خارج تحقیق کنیم؟

رئیس - اول باید تکلیف ارجاع این پیشنهاد را بکمیسیون معین کنید بعد آن سئوالی را که می خواهید بکنید در موقع خودش معلوم خواهد شد

محمد هاشم میرزا - بنده هم همین مناسبت عرض کردم که میخواستم از عملیات کمیسیون مسبق شوم.

رئیس - کمیسیون دوازده نفری را میفرمائید؟

محمد هاشم میرزا - بلی

رئیس - آن کمیسیون غیر رسمی بود و رایورثش بمجلس نمی آید - آقای حاج شیخ اسدالله

حاج شیخ اسدالله - بنده با این پیشنهاد موافقم و بعد از یک مخالف عریض خود را عرض می کنم.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - یک جمله در آخر این پیشنهاد بود که می خواهم اعتراض کنم اگر اجازه میفرمائید حالا عرض کنم والا بعد عرض می کنم

رئیس - امروز باید تکلیف ارجاع این پیشنهاد بیک کمیونی معین شود

نصرت الدوله - قبل از این که مجلس راجع بارجاع این پیشنهاد بیک کمیونی رأی بدهد فقط بنده با موافقت با این ترتیب می خواهم یک تذکره بآقایان بدهم و آن این است که این مسئله قانونی است و قریب ۱۳۰۰ را نقض نمی کند یعنی قانونی

که سابقاً در موضوع نطق شمال نوشته شده است .

رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - در مسئله که فرمودید بکدام کمیسیون ارجاع شود بنده میخواستم عقیده خود را در این باب عرض کنم که بکمیسیون فواید عامه ارسال شود .

رئیس - چون بعضی ممکن است که عقیده شان این باشد که بکمیسیون فواید عامه ارسال شود و بعضی معتقد باشند که بکمیسیون خاصی برود خوب است ابتداء تکلیف این امر را معین فرمائید بعد از این دیگر کاری نداریم .

مستشار السلطنه - عقیده بنده این است که بکمیسیون خارجه و فواید عامه ارجاع شود بهتر است که کمیسیون خارجه و فواید عامه تماماً در این موضوع رسیدگی نمایند .

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - مسئله نطق از اموری نیست که راجع بقوانین مالی باشد و همچنین گمان می کنم راجع بکمیسیون فواید عامه هم نیست بنده عقیده ام این است که کمیسیون خاصی منتخب شود که باین پیشنهاد رسیدگی نمایند .

رئیس الوزرا - بنده هم نظر آقای کازرونی را تأیید می کنم و تقاضای کمیسیون خاصی معین شود .

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب چه بود ؟

آقا سید یعقوب - بنظر بنده هم کمیسیون خاص بهتر است .

مستشار السلطنه - بنده هم با نظر آقای رئیس الوزرا موافقت دارم .

رئیس - پس پیشنهاد خود را مسترد می دارید ؟

مستشار السلطنه - بلی

رئیس - حالا نسبت بپیشنهاد آقای کازرونی که آقای رئیس الوزرا هم تأیید کردند مخالفی هست ؟ (گفتند خیر)

دوازده نفر از هر شعبه دو نفر معین می فرمائید مخالفی نیست ؟ آقای فتح الدوله (اجازه)

فتح الدوله - اگر این دوازده نفر از مجلس انتخاب شوند بعقیده بنده بهتر است

تا از شعبه انتخاب شوند بجهت اینکه شخصی که از مجلس انتخاب می شود بالاخره با رأی همتاد نفرات انتخاب می شود و آن اشخاص که از شعبه انتخاب می شوند با رأی هشت نفریاده نفر والته نظریه بنده اولویت دارد

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده با آقای

فتح الدوله مخالفم برای اینکه يك مسئله مهمی است و هر چند انتخاب زیادتر باشد بهتر است پس باید از شعبه انتخاب شود اما اگر از مجلس انتخاب شود ممکن است بگوئیم که از يك دسته معین انتخاب می شوند و دسته دیگر در این انتخاب شرکت ندارند بنابراین عقیده بنده این است که باید از خود شعبات منتخب شود .

رئیس - رأی می گیریم بپیشنهاد آقای فتح الدوله .

فتح الدوله - چون بنده می بینم مجلس بهیچوجه موافقت با نظریه بنده ندارد و می خواهند با يك نظریه خاص کمیسیون را انتخاب کنند باینجهت بنده عرض ندارم و پیشنهاد خود را مسترد می دارم .

رئیس - پس از شعبه معین خواهد شد در موقع تنفس شعبه ها تشکیل می شود و از هر شعبه دو نفر معین فرمائید بالفعل چند دقیقه تنفس می شود

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - نتیجه انتخاب شعبه ها از قراری است که عرض می کنم

از شعبه اول شاهزاده سلیمان میرزا و آقای تدین

از شعبه دوم شاهزاده نصرت الدوله و آقای حاج شیخ اسدالله

از شعبه سوم آقایان حاج نصیر السلطنه و حاج سیدالمقین

شعبه چهارم آقایان آقا سید محمد صادق طباطبائی و مدرس

شعبه پنجم آقایان سهام السلطان و آقا سید یعقوب

شعبه ششم شاهزاده محمد هاشم میرزا و آقای ارباب کیخسرو آقای وکیل الملك

مطلبی داشتید ؟

وکیل الملك - بنده متجاوز از سی روز است راجع بسردار مقتدر و سالار ظفر

سنجایی پیشنهادی کرده ام گوید در موقعی بود که در کمیسیون بودجه مذاکرات راجع بشهریه ها ختم شده بود ولی تقاضا دارم پیشنهاد بنده قرائت شود نظریه اینکه جزو شهریه است و نه جزو مستمری و يك وجهی است که باید بقروض آنها داده شود .

رئیس - مدتی است يك پیشنهادی شده است و جزو دوسیه مانده است اگر موافق باشید جزو دستور می شود

(بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورایی چون شهریه آقایان سردار مقتدر و سالار ظفر سنجایی موقتی است و تازمانی است که در طهران اجباراً توقف دارند امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد می کنم که شهریه سردار مقتدر سنجایی و سالار ظفر سنجایی

بواسطه هلال و موجباتی که آقایان نمایندگان مستحضرنند تمام داده شود و چیزی کسر نشود (به امضای بیست و هشت نفر از نمایندگان)

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - عرضی ندارم

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)

حاج میرزا مرتضی - بنده عرض می کنم چون سردار مقتدر رفته است موضوع بکلی مرتفع شده است دیگر چیزی نیست که جزو دستور قرار دهیم

وکیل الملك - فرمایشات آقای حاج میرزا مرتضی صحیح است و از روزیکه

سردار مقتدر رفته است البته به او حقوقی داده نمی شود ولی ناموقمی که در طهران

بوده باید وجه آن پرداخته شود

رئیس - اول باید رأی بدهید که جزو دستور بشود یا نه ؟

محمد هاشم میرزا - چون اینها میمان دولت محسوب می شوند باید بآنها شهریه

دادولی حالا باید دید که بعد از گذشتن قانون شهریه دیگر محتاج است که در مجلس مطرح شود یا نه ؟ این را بنده نمی دانم و

سؤال می کنم

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - البته هر مطلبی را که آقایان موافقین و مخالفین میفرمائید صحیح است باین ترتیب آقایان پیشنهاد کرده اند

که سردار مقتدر و سالار ظفر که دونفر آزادی خواه هستند و زحمتهای کشیده اند و يك مدتی هم در اینجا میمان بوده یا اجباراً آورده اند

و يك وجهی داده می شده که بآنها داده شود بعنوان شهریه هم نبوده چون وقتی بکسی بگویند از این شهر بیرون برو و گوینده

باید خرج او را بدهد و آقایانی که پیشنهاد می فرمائید از این نظر پیشنهاد می فرمائید

که مخارج مدت اقامت ایشان را بپردازند و هیچ عنوان شهریه در بین نیست و بعضی هم

می گویند ما يك قانون شهریه را تصویب کرده ایم و اگر بنا شود يك استثنائی را قبول کنیم هر روز گرفتار اشکال خواهیم شد

و می گویند فلان شخص هم مستحق است و باید در حق او رعایت شود باینجهت بنده

عرض می کنم که هر دو مطلب در موقع خودش پسندیده است و بنده راه حلی برای این

امر می دانم و آن این است که آقایان پیشنهاد کنندگان عبارت مطلب را تغییر

بدهند و این مبلغ را که می خواهند بابت قروض بسردار مقتدر بدهند که بطلبکاران

او پرداخته شود خوب است باین عبارت پیشنهاد کنند که بدوات تذکر داده می شود

که از طرف دولت پیشنهاد شود که مجلس فلان مبلغ از بابت قروض سردار مقتدر

تصویب نماید کمیسیون هم موافقت کرده زودتر از مجلس می گذرد در این صورت نقصی بقانون شهریه وارد آمده و مطلب هم بزودی صورت می گیرد و اگر پیشنهاد کنندگان با عرایض بنده موافقت کنند گمان می کنم مقصود طرفین حاصل شود

رئیس - این موضوع راجع بسلسله بودجه است چون روز یکشنبه و چهارشنبه

برای بودجه معین شده است بهترین است که بماند برای روز یکشنبه و تا آن روز هم

شاید این ترتیبی که فرمودند اصلاح شود

آقای آقا میرسید حسن گاهانی (اجازه)

آقا میرسید حسن - بازار کمیسیون معارف نتیجه حال معلمین را سؤال می کنم

که آیا هنوز تکلیفی برای آنها معین شده است یا نه ؟

(بعضی از نمایندگان - آقایان معلمین تشریف بردند)

رئیس - آقای تدین (اجازه)

آقا سید محمد تدین - خاطر آقایان مستحضرات که در یکی از جلسات گذشته

شرحی از اقدامات کمیسیون بر عرض رسید در نتیجه اقداماتی که کمیسیون نموده و مساعدتی که از طرف آقای رئیس الوزرا شد آقایان

معلمین قانع شده و بتحصن خودشان خانه دادند بنا بر این مسئله خاتمه یافت

رئیس - جلسه آتی شنبه سه ساعت و نیم بظهور مانده دستور لایحه ممیزی عمومی

در این باب مخالفی نیست ؟

آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)

حاج میرزا مرتضی - اگر مقصود باشد لایحه انتقال دستگاہ چ-راغ برغ

سلطنتی هم بآستانه حضرت معصومه جزو دستور شود

رئیس - این مسئله راجع بودجه است و يك شنبه مخصوص امور بودجه است

(مجلس تقریباً نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

مؤتمن الملك صورت مشروح مجلس یوم شنبه سی و یکم

برج سنبله ۱۳۰۱ مطابق اول صفر الظفر ۱۳۴۱

مجلس دوساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید

صورت مجلس یوم شنبه بیست و نهم سنبله را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - اینکه دیروز پیشنهاد شد لایحه پیشنهادی کمیسیون عدلیه از دستور

خارج شود مراد از دستور امروز بود

رئیس - لفظ امروز اضافه می شود - دیگر اظهاری نیست ؟ آقای مستشار السلطنه (اجازه)